

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 166. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359246016/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

teelse, der taler til Fordel for Læren om Aandens overgribende Magt.

Allerede mange Aar før havde et imod hende rettet fransk Flyveskrift havt Titlen *L'Antiromantique*. Nu var det romantiske Hang blevet stærkere og stærkere udpræget hos hende. Spiritualismen som saadan syntes hende det Gode, det Skønne, det Sande i Kunsten som i Filosofien. Deri ligger det, at hun paa en Gaang er altfor overbærende mod den fremstræbende romantiske Skoles Misfostre, særlig hendes Omgangsven Zacharias Werners Dramer, og altfor vildfarende overfor Goethe, hvis Storhed snarere foruroliger end henrykker hende, og hvem hun snart undskylder snart anfører med den Tilføjelse, at hun ikke vil forsvare Aanden i hans Værker. Hun indleder sin Prosa-Oversættelse af *Bruden fra Korinth* med de Ord: «Jeg vil visselig paa ingen Maade forsvare hverken Øjemedet med dette Digt eller Digtet selv, men det synes mig, at man ikke kan andet end føle sig slaaet af dets fantastiske Kraft,» og hun slutter sin iøvrigt vellykkede Redegørelse for *Faust's* første Del med disse Ord: «Dramaet *Faust* er visselig ikke noget Mønster. Hvad enten man betragter det som Frembringelse af et digterisk Raseri eller af en forstandsdyrkende Livstræthed, *saa er det at ønske, at slige Frembringelser ikke gentager sig*» og hun tilføjer kun som Modvægt en Bemærkning om Goethes Geni og Digtets Tankerigdom. Saa uimodstaaeligt ledes selv en Aand som hendes af Tidsstrømningen i hendes Fædreland og det religiøse Tilbageslag, den førte med sig. Kun for det Virkelighedsfjerne i Tysklands Aandsliv havde hun Blik og Medfølelse, den tyske Forguden af Verdensaltet hverken følte eller forstod hun; den ængstede hende, og den kække Opdageraand, som havde vovet Springet ned i saa mange Dybder, trak sig stejlede og sky tilbage fra den.

Og dog laa her Nøglen til den hele nyere Udvikling i Tyskland. Spinozas Filosofi havde uden at Samtiden forstod det ligget bagved Lessings hele glimrende Fejde mod Kirkelæren; men umiddelbart efter hans Død havde Læseverdenen en dobbelt Overraskelse: af Striden mellem Mendelssohn og Jacobi frengik det Forfærdelige, at Lessing havde levet og var død som Spinozist, og samtidigt viste det sig, at selv Jacobi var af den Mening, at al gennemført Filosofi nødvendigvis maatte føre til Spinozisme og Panteisme. Han søgte at redde sig selv derfra ved at anvise Erkendelsen en anden Vej end Bevisførelsen, nemlig den umiddel-